

2011-03-25

Dnr 43-2010:268

Beslut

efter riktad tillsyn inom området skolpliktsbevakning i Söderköpings kommun och Ramunderskolan

Söderköpings kommun
Kommunhuset
Storängsallén 20
614 80 Söderköping
Barnochutbildningsnamnden@soderkoping.se

Ramunderskolan
Margaretagatan
614 31 Söderköping
ramunderskolan@soderkoping.se

Riktad tillsyn inom området skolpliktsbevakning i Söderköpings kommun och Ramunderskolan

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens riktade tillsyn inom området skolpliktsbevakning syftar till att säkerställa skolpliktiga barns rätt till utbildning. Skolinspektionen ska bedöma om kommunen och skolor belägna i kommunen uppfyller författningarnas krav med avseende på skolpliktsbevakning.

Skolinspektionen har i tillsynen av Söderköpings kommun funnit att kommunen brister i sina rutiner gällande skolpliktsbevakning. Detta då kommunen alltför sällan säkerställer att alla skolpliktiga barn som är folkbokförda i kommunen är skolplacerade eller får undervisning på annat föreskrivet sätt. Politiker och tjänstemän framhåller att kommunens litenhet medför att man har en god överblick av invånarna och snabbt får kännedom vid förändringar. Det ska noteras att enligt kommunens egna uppgifter hade det vid inspektionstillfället aldrig förekommit att något skolpliktigt barn i kommunen inte hade fått undervisning på grund av att kommunen inte tillräckligt ofta följer upp skolpliktsfrågan.

Trots att kommunen menar att kommunen är så liten och överblickbar att det näst intill är omöjligt att undgå skolplikten även om en familj inte själv aktivt tar kontakt med kommunen gällande skolplikten, säkerställer detta inte kommunens ansvar för att skolplikten uppfylls. De få avstämningstillfällena skulle kunna få till följd att ett barn inte uppfyller skolplikten och inte får utbildning på upp emot sex månader utan att kommunen har kännedom om det och agerar.

Barn- och utbildningsnämnden lyfte år 2009 i sitt internkontrollarbete frågor kring hög skolfrånvaro och kring skolpliktsbevakningen av familjehemsplacerade barn. Detta utmynnade i att kommunen reviderade sin kommungemensamma handlingsplan för frånvaro och att kommunen har förankrat denna ute i verksamheterna.

Skolinspektionen har i tillsynen av Ramunderskolan, som är den kommunala skola som ingår i tillsynen, inte funnit några brister som måste åtgärdas. Skolan följer den kommungemensamma handlingsplanen för frånvaro. Skolans förhållningssätt är att ständigt ompröva och söka nya åtgärder för att öka närvaron. Både rektor och personal ger uttryck för att det viktigaste skolan kan göra för att öka närvaron är att kritiskt granska verksamheten, det vill säga vad skolan kan förändra i undervisningen och i organisationen för den enskilde eleven. Även när skolan i samarbete med andra myndigheter har utrett att frånvaron inte är skolrelaterad, försöker de finna vägar att stötta eleven att vara i skolan och aktivt delta i undervisningen i så stor utsträckning som möjligt.

Skolinspektionen har i tillsynen av Söderköpings kommun identifierat följande brist inom kommunens ansvarsområden som måste åtgärdas:

- Kommunen har inte fungerande rutiner för bevakning av att alla barn som ska vara folkbokförda i kommunen är skolplacerade eller får sin utbildning på annat föreskrivet sätt (3 kap. 13 § skollagen).

Skolinspektionen har i tillsynen av Ramunderskolan inte identifierat några brister som måste åtgärdas.

Bedömningar redovisas i bilagorna 2–3.

Brister i Söderköpings kommun ansvarsområde ansvarar kommunen för att åtgärda. Kommunen ska lämna redovisning till Skolinspektionen senast tre månader efter beslutsdatum.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit projektledare Jonas Nygren, undervisningsrådet Elisabeth Fogelberg och utredare Marie-Louise Hultman.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Malin Lundquist
Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1	Allmänt om tillsynen
Bilaga 2	Beskrivning och bedömningar för Söderköpings kommun
Bilaga 3	Beskrivning och bedömningar för Ramunderskolan

Allmänt om den riktade tillsynen

I den riktade tillsynen undersöker Skolinspektionen ett avgränsat område i ett begränsat antal kommuner och skolor. Målet med denna riktade tillsyn är att bedöma om kommuner och huvudmän för fristående skolor samt skolor belägna i kommunerna uppfyller författningarnas krav med avseende på skolpliktsbevakning. Syftet med detta är att säkerställa alla skolpliktiga barns rätt till utbildning.

Bestämmelser om skolpliktsbevakning finns i skollagen. Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram till dess.

De frågeställningar som ska besvaras inom ramen för den riktade tillsynen är följande.

- Har kommunen fungerande rutiner för bevakning av att alla skolpliktiga barn som ska vara folkbokförda i kommunen är skolplacerade eller får sin utbildning på annat föreskrivet sätt?
- Har kommunen och skolorna fungerande rutiner för frånvarorapportering?
- Fullgör huvudmannen för de fristående skolorna sin anmälningsskyldighet till hemkommunen när barn i de fristående skolorna är frånvarande i stor utsträckning utan giltig orsak?
- Lämnar huvudmannen för de fristående skolorna snarast uppgift elevens hemkommun när skolpliktig elev börjar eller slutar vid skolan?
- Har skolorna fungerande rutiner för att ta reda på orsaken till att eleven är frånvarande och för att kunna åtgärda den frånvaro som inte beror på att eleven är sjuk eller har annat giltigt skäl att utebli?
- Vilka strategier tillämpar skolorna för att få eleven att åter delta i undervisningen?

Söderköpings kommun och Ramunderskolan ingår i Skolinspektionens riktade tillsyn inom området skolpliktsbevakning. Kommunen och skolan besöktes den 28 september 2010 av undervisningsrådet Malin Lundquist och utredaren Marie-Louise Hultman. Den riktade tillsynen omfattar 50 skolor och 28 kommuner. Tillsynen kommer att resultera i dels en övergripande rapport, dels ett beslut med bedömningar för respektive huvudman och skola där Skolinspektionen bland annat tar ställning till om skolförfattningarnas krav uppfylls.

Underlaget för Skolinspektionens bedömningar är dokument från kommunen och skolan samt den information som Skolinspektionen samlat in vid intervjuer och samtal med tjänstemän vid förvaltningen och barn- och utbildningsnämnden samt rektor och representanter för personalen vid skolan.

Företrädare för kommunen och rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i detta beslut.

Beskrivning och bedömningar för Söderköpings kommun

Söderköpings kommun ligger i sydöstra delen av Östergötland och gränsar i väster till Linköping, i norr till Norrköping och i söder till Valdemarsvik och Åtvidaberg. Kommunen har drygt 14 000 invånare. Enligt den indelning av kommuner i olika kategorier som görs i nationell statistik är Söderköpings kommun en så kallad pendlingskommun. Det är fler som pendlar till andra kommuner än som reser till Söderköping för att arbeta.

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för frågor som rör utbildningsområdet. Barn- och utbildningsförvaltningen, som leds av en förvaltningschef, har det operativa ansvaret för verksamheterna. I kommunen finns 10 kommunala skolor och två fristående skolor. I dessa verksamheter finns cirka 1 600 elever inklusive förskoleklass. Två kommunala skolor, varav Ramunderskolan är en, och en fristående skola bedriver undervisning för årskurserna 7–9.

Har kommunen fungerande rutiner för bevakning av att alla skolpliktiga barn som ska vara folkbokförda i kommunen är skolplacerade eller får sin utbildning på annat föreskrivet sätt?

Bedömning:

Kommunen har inte fungerande rutiner för bevakning av att alla barn som ska vara folkbokförda i kommunen är skolplacerade eller får sin utbildning på annat föreskrivet sätt.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § skollagen

Beskrivning och motivering:

Arbetet med skolpliktsbevakning sköts på Barn- och utbildningsförvaltningen. Två gånger per år stämmer ansvarig tjänsteman av att alla skolpliktiga barn folkbokförda i kommunen får utbildning. Kommunen har valt att göra dessa avstämningar ungefär mitt i terminen, för då brukar alla förändringar av skolbyten ha ägt rum. Kommunen uppger att det vid dessa avstämningar aldrig har förekommit att något barn inte har varit skolplacerad eller får sin utbildning på annat föreskrivet sätt. Skolinspektionen bedömer emellertid att kommunen brister i sina rutiner i det avseendet att dessa avstämningar görs allt för sällan. Dessa få avstämningstillfällen, skulle kunna få till följd att ett barn inte uppfyller skolplikten och inte får utbildning på upp emot sex månader utan att kommunen har kännedom om det och agerar.

Har kommunen fungerande rutiner för frånvarorapportering?

Bedömning:

Frånvarorapporteringen sköts av respektive skola och bedöms därför under Ramunderskolan.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket första meningen skollagen

Beskrivning och motivering:

I kommunen finns en handlingsplan för elevers frånvaro som gäller för kommunens samtliga grundskolor. Även de fristående skolorna har tagit del av denna handlingsplan. Enligt handlingsplanen ansvarar skolan för frånvarorapporteringen. På förekommen anledning rapporterar den enskilda skolan till förvaltningen och nämnden. Handlingsplanen har en tydlig ansvarsfördelning och anses av både rektorer, förvaltning och nämnd vara ett verktyg som används och fungerar tillfyllest i verksamheten.

Beskrivning och bedömningar för Ramunderskolan

Ramunderskolan är en skola för grundskolans årskurser 7–9. I skolan finns 346 elever. All undervisande personal är mentor för 12–14 elever. Eleverna i mentorsgruppen kommer från de tre årskurserna. Förutom traditionella klassrum har varje mentorsgrupp även en gemensam lokal där de har sina egna arbetsplatser.

Skolan ligger centralt i Söderköping med närhet till kommunens idrottsanläggningar. Obligatoriska särskolan finns lokalmässigt integrerad i skolan. I skolans lokaler finns även den kommungemensamma resursskolan Spiran.

Tabell 1: Ogiltig frånvaro, grundskola årskurserna 7–9 och obligatorisk särskola årskurserna 7–9 höstterminen 2010.

Ramunderskolan	Antal	Andel (procent)
Elever	346	X
Elever med en ogiltig frånvaro över 20 procent	3	3.2
Elever med en sammanhängande ogiltig frånvaro på en månad eller mer	0	-

Källa: Ramunderskolans egna uppgifter 2011-01-10

Antal elever med en ogiltig frånvaro över 20 procent under två månader eller mer. Både ströfrånvaro och sammanhängande frånvaro.

Andel elever med en i huvudsak sammanhängande ogiltig frånvaro under minst en månad. (Det ska räknas som sammanhängande ogiltig frånvaro även om eleven varit närvarande vid enstaka lektioner eller enstaka dag under perioden).

Har skolan fungerande rutiner för frånvarorapportering?

Bedömning:

Skolinspektionen har inte funnit annat än att författningarnas krav uppfylls.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket första meningen skollagen

3 kap. 11 § skollagen

6 kap. 7 § grundskoleförordningen

Beskrivning och motivering:

Ramunderskolan följer den kommungemensamma handlingsplanen för frånvaro.

Söderköpings kommun och tillika Ramunderskolan använder sig av frånvarorapporteringssystemet Skola 24. Föräldrarna anmäler sjukdom eller annan giltig frånvaro via en telefonsvarare. En skoladministratör ansvarar för att lyssna av telefonsvararen och föra in frånvaron i Skola 24. Mentorn är ansvarig att kontrollera den faktiska frånvaron gentemot systemet. Om det visar sig att en elev uteblivit utan anmälan kontaktas hemmet samma dag. Utifrån intervjuer med skolans rektor och representanter för personalen följs dessa rutiner. De uppger att planen hjälper dem att synliggöra ansvarsfördelningen. Skolans personal tycker att skolans frånvarorapporteringssystem Skola 24 gör det enkelt att dels följa de elever som de är mentorer för, dels att på ämnesnivå kunna urskilja mönster. Rektor begär regelbundet ut aktuell statistik från Skola 24, dels för att följa upp att handlingsplanen följs, dels för att snabbt kunna ta del av information rörande enskilda elevers situation.

Har skolan fungerande rutiner för att ta reda på orsaken till att eleven är frånvarande?**Bedömning:**

Skolinspektionen har inte funnit annat än att författningarnas krav uppfylls.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket första meningen skollagen

3 kap. 11 § skollagen

6 kap. 8 a § grundskoleförordningen

Beskrivning och motivering:

Enligt kommunens handlingsplan för frånvaro är ansvaret i första hand lagt på elevens mentor att försöka finna orsaken till frånvaron. Mentorn träffar sina elever på så kallad mentorstid två gånger i veckan och då tas alltid eventuell ogiltig frånvaro upp. Behövs ytterligare insatser för att utreda orsaken till elevens frånvaro, finns det i skolan ett antal olika möjligheter, till exempel att eleven samtalar med skolsköterska, kurator eller någon annan vuxen som eleven har förtroende för. Skolan uppger att efter dessa samtal har man klarlagt orsaken till elevens frånvaro och andra myndigheter kan behövas kopplas in, då orsakerna inte alltid är skolrelaterade. Rektor och lärare uppger att det finns få elever som är frånvarande i någon högre utsträckning. Skolans frånvarosystem och täta kontakter med eleverna gör att skolans personal i de flesta fall snabbt kan se mönster och på så sätt snabbt sätta in åtgärder och bryta ett negativt mönster.

Har skolan fungerande rutiner för att kunna åtgärda den frånvaro som inte beror på att eleven är sjuk eller har annat giltigt skäl att utebli?**Bedömning:**

Skolinspektionen har inte funnit annat än att författningarnas krav uppfylls.

Författningshänvisning:

3 kap 13 § första stycket första meningen skollagen

6 kap. 8 a § grundskoleförordningen

Beskrivning och motivering:

Rektorn och personal beskriver hur skolan arbetar för att på olika sätt komma tillrätta med ogiltig frånvaro. En vanlig insats som skolan funnit ha god effekt, är att en ur personalen, som eleven har förtroende för, får i uppdrag att vara elevens kontaktperson. Kontaktpersonens uppgifter kan till exempel vara att ha en daglig kontakt med eleven och vårdnadshavare. Andra insatser kan till exempel vara att eleven kan byta lärare, får anpassad studiegång eller hemundervisning för en kortare period. I de elevärenden där socialtjänsten och barn- och ungdomspsykiatri är inkopplade genomför skolan alltid de förändringar av elevens skolgång som föreslagits, till exempel att ha kortare skoldagar. I dessa fall, och även i andra fall då det handlar om att eleven inte har heltidsundervisning, gör rektorn täta avstämningar för att försäkra sig om att eleven får undervisning i så hög omfattning som möjligt och att åtgärderna får avsedd effekt.

En åtgärd som anges för att få tillbaka eleven i undervisning är "hemundervisning". Skolinspektionen utgår ifrån att skolan med detta avser att eleven undervisas i hemmet av lärare från skolan vanligtvis några timmar i veckan och vill i sammanhanget påpeka följande. Enligt skollagen finns möjlighet för skolan att undervisa eleven i hemmet enbart då eleven på grund av sjukdom eller av liknande skäl under längre tid inte kan delta i vanligt skolarbete s.k. särskild undervisning enligt 10 kap. 3 § skollagen. Särskild undervisning avser elever som på grund av sjukdom eller av liknande skäl inte kan delta i undervisningen. Om sådan undervisning tillgrips även i andra fall får detta ske endast som en tillfällig åtgärd under en mycket begränsad tid.